

Ko je poraz hkrati milijonska zmaga

Zapiranje Tovarne sladkorja v Ormožu je zgodba o 81 milijonih evrov evropskega denarja (38 milijonov je šlo tujcem, lastnikom tovarne, 43 milijonov pa slovenskim kmetom), za katerega verjetno nikoli ne bo povsem jasno, kje vse je končal. Prvi del zgodbe objavljamo danes, jutri pa nadaljevanje

BOJAN BAUMAN

Zgodba o zapiranju Tovarne sladkorja Ormož (TSO) je bila vse od leta 2007, ko so se lastniki ob soglasju naše države odločili tovarno zapreti, "zgodba o uspehu v neuspehu". Neuspeh, ker smo zapirali sodobno proizvodnjo, od katere je živelo nekaj tisoč slovenskih kmetov in delavci tovarne. Sladkorna pesa je tudi v naših krajih veljala za "kraljico poljščin", dobičkonosno industrijsko rastlino. Resda je to še bolj veljalo za francoske ali nemške kmete, kjer je bil hektarski donos daleč nad slovenskim.

Slovenska pesa ni imela toliko sladkorja kot denimo madžarska, a vendar je tovrstna pridelava veljala skoraj kot zgled dobrega gospodarjenja. Tovarna je poslovala z dobičkom (razen v zadnjem letu, ko se je po vstopu Slovenije v EU zaprl hrvaški trg in se je bilo treba preorientirati) in je bila vzoren plačnik - kmetje so imeli že ob setvi sklenjene trdne pogodbe o odkupu.

"Nespodobna ponudba"

Kljub vsemu je bilo zapiranje tovarne tudi zgodba o uspehu, saj so se lastniki in slovenski kmetje ob tem koraku zelo dobro dogovorili o odškodnini, ki je prišla v zameno za zaustavitev proizvodnje. 38 milijonov evrov je v Ormož prišlo iz posebnega evropskega sklada, v katerega so prispevali proizvajalci sladkorja, še 43 milijonov evrov odškodnine so (letos zadnjič) dobili kmetje v zameno za to, da več ne gojijo pese.

"Nespodobna ponudba" Evrope je skupno vredna kar 81 milijonov evrov. Ker gre za ogromne vsote, ki jih je bilo treba razdeliti, so se okoli te delitve hitro odprle zgodbe o bogatenju - takem, ki je posledica lastništva to-

varne, pa tudi bogatenja druge vrste, ki bi lahko bilo povezano s korupcijo. Sledila so preverjanja, tudi kriminalistična in inšpekcijska, v katerih pa doslej kakega res krovnega dokaza za malverzacije še niso odkrili. Sumi o domnevnih zlorabah so ostali vse do danes. Najnovejše je vzbudila prijava slovenske evropske poslanke **Tanje Fajon**, ki je na Evropsko komisijo naslovila pisno vprašanje, na katero še čaka odgovor.

Kam so šli milijoni?

Osnova za pritožbo evropske poslanke je pismo dr. **Terezije Štefančič**, upokojenke iz Ormoža. Družina Štefančič je imela pri razvoju tovarne sladkorja eno ključnih vlog. Terezija je bila dolga leta vodja oddelka za surovine (na tem mestu jo je po upokojitvi nadomestil njen sin Vinko). Njen mož, **Vinko Štefančič** starejši, pa je bil dolgoletni direktor tovarne sladkorja. Terezija je pred dvema letoma na vrhovno državno tožilstvo podala prijavo, to pa še zmeraj uporabljajo kot podlago za obtožbe, ki letijo na ljudi, ki so vodili razgradnjo; predvsem na likvidacijskega upravitelja **Jurija Dogšo**. Na človeka, ki sta ga zakonca Štefančič ob upokojitvi sama postavila za svojega naslednika. Terezija opozarja na sporno sprejemanje načrta prestrukturiranja TSO, pri čemer so zavestno izključili pridelovalce sladkorja, ko so na njihovo mesto postavili člane dveh organov Združenja pridelovalcev sladkorne pese Slovenije. Društvo je po njenem mnenju neprofitna organizacija, ki tovarni ni mogla dobavljati sladkorne pese. Pri zapiranju tovarne kmetov naj ne bi bili vprašali za mnenje.

Konflikt interesov?

Naslednja zamera Štefančičeve je finančni načrt, ki ga tovarna sladkorja nikoli ni v celoti predstavila niti pridelovalcem niti drugim, ki jim ni bilo vseeno, ker bo perspektivna proizvodnja v Ormožu usahnila. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je tak načrt kljub temu odobrilo "in s tem omogočilo nenamenske stroške prestrukturiranja in ostanek pomoči, v višini 8,76 milijona evrov (25 odstotkov celotne razgradnje). Ta denar je bil lahko namenjen izplačilu nagrad in koruptivnim dejanjem," sklepa Štefančičeva. Mimogrede - to je precej več denarja, kot naj bi ga bili za provizije, nagrade, domnevne podkupnine Finci namenili v orožarskem poslu s patrijami. Štefančičeva nadalje ugotavlja, da je vodstvo TSO (**Jurij Dogša**, **Zlatka Marčec**, **Branka Sok** in **Teodor Frangež**) ustanovilo podjetje Poslovne integracije (sedež v Mariboru), prek katerega so šli vsi stroški odstranitve tovarne sladkorja. Likvidacijski upravitelj Dogša je skratka posle naročal podjetju, ki ga je sam ustanovil. Zato je bil v konfliktu interesov.

Velike degradirane površine

Štefančičeva ugotavlja, da je pri urensičevanju sanacijskega programa z dovoljenjem pristojnega kmetijskega ministrstva nastala velika in nepopravljiva škoda. Objekti so ostali neporušeni ali so bili le deloma odstranjeni. Odpadni materiali so bili prodani na vprašljiv način. V resnici stroškov razgradnje skorajda ni bilo. Ekološko sanacijo lagun z odpadno vodo so končali, ko so te lagune brezplačno prenesli na Društvo za **opazovanje in proučevanje ptic**. Ker v tovarni sladkorne pese po letu 2007 pred predelavo niso več prali in tako očistili zemlje z nje, v lagune ni več pritekala voda in so se izsušile. Ptice so ta kraj že zdavnaj zapustile, 55 hektarjev veliko območje pa je ostalo degradirano. Tako je še danes. "Tako so državi povzročili veliko okoljsko škodo, sebi pa z ostankom sredstev neupravičeno gmotno korist," zaključuje svoje obtožbe Terezija Štefančič.

Page: 6

Reach: 127000

Country: SLOVENIA

Size: 519 cm2

2 / 2

Jutri spregovori Dogša

V jutrišnjem Večeru zgodbo o Tovarni sladkorja Ormož nadaljujemo s pojasnili likvidacijskega upravitelja Jurija Dogše, ki je za nizozemske in italijanske lastnike tovarne vodil postopke razgradnje.

Terezija Štefančič:
"Državi so povzročili veliko okoljsko škodo, sebi pa neupravičeno gmotno korist."

Odločitev o zaprtju Tovarne sladkorja Ormož je bila sprejeta leta 2007. Zgodba o tem, ali je predvsem pri njeni razgradnji denar "odtekal" v zasebne žepke, še danes ni končana. (Sašo Bizjak)